



Ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda prema posljednjim zakonskim promjenama

Darko Marečić, dipl. iur.

Dana 5. srpnja 2025. stupile su na snagu druge po redu novele Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, kojima se, između ostalog, uvodi zabrana uporabe aroma u grijanim duhanskim proizvodima, zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda maloljetnicima proširuje se na nikotinske proizvode i grijane duhanske proizvode, a zabrana pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima proširuje se na biljne proizvode za pušenje i grijane duhanske proizvode. Ujedno se dorađuju odredbe o ovlastima inspektora nadležnih za provedbu inspeksijskog nadzora, a novčane kazne za prekršaje iskazuju se u eurima. Detaljnije o tome možete pročitati u nastavku članka.

1. Uvod

Pušenje duhana i konzumacija srodnih proizvoda jedan je od vodećih javnozdravstvenih problema u Republici Hrvatskoj (dalje: RH), s ozbiljnim posljedicama po zdravlje građana i znatnim financijskim opterećenjem za zdravstveni sustav. Dugotrajna izloženost duhanskom dimu povezana je s brojnim teškim bolestima poput kroničnih plućnih bolesti, uključujući i rak pluća, bolesti srca i krvnih žila te različite druge zdravstvene tegobe koje značajno narušavaju kvalitetu života i dovode do prijevremene smrtnosti. Uz to, pasivno pušenje (izloženost nepušača duhanskom dimu) dodatno povećava zdravstvene rizike, osobito kod djece, trudnica i osoba s kroničnim bolestima. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, procjenjuje se da je duhan odgovoran za smrt više od 8 milijuna ljudi godišnje, a više od 7 milijuna tih smrtnih slučajeva posljedica je izravne uporabe duhana, dok je oko 1,2 milijuna posljedica izloženost nepušača duhanskom dimu.

Prema istraživanju o pušenju, pijenju alkohola i upotrebi droga među učenicima provedeno u RH 2019. (ESPAD istraživanje)¹ 19%

učenika u dobi od 15 do 16 godina izjavilo da su pušili cigarete u posljednjih mjesec dana. Ovi zabrinjavajući podaci ukazuju na visoku prevalenciju² pušenja među maloljetnicima, unatoč zakonskoj zabrani prodaje duhanskih proizvoda osobama mlađima od 18 godina.

Uporaba duhanskih i srodnih proizvoda u RH uređena je Zakonom o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, kao posebnim zakonom kojim se utvrđuju mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda. Zakon je prvi puta pod istim nazivom donesen 2008. godine³ (stupio na snagu 6. studenog 2008., te je bio na snazi sve do 18. svibnja 2017., kada je stupio na snagu drugi po redu (i sada važeći) Zakon o ograničavanju upo-

je međunarodni istraživački projekt koji se provodi svake četiri godine u europskim zemljama, s ciljem prikupljanja usporedivih podataka o korištenju sredstava ovisnosti (poput duhana, alkohola, droga) među mladima u dobi od 15 i 16 godina. U RH, ESPAD istraživanje provodi Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja i Ministarstvom zdravstva. RH sudjeluje u istraživanju od 1995, a posljednje istraživanje provedeno je 2019.

- 2 Prevalencija u medicini i epidemiologiji označava ukupan broj osoba koje boluju od određene bolesti u određenom trenutku ili vremenskom razdoblju unutar određene populacije, a obično se izražava kao postotak ili stopa (npr. 150 oboljelih na 10.000 stanovnika).
- 3 Nar. nov., br. 125/08., 55/09. – ispr., 119/09. i 94/13.

1 ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs – Europsko istraživanje o pušenju, pijenju alkohola i uzimanju droga među učenicima)



rabe duhanskih i srodnih proizvoda.⁴ Tim su Zakonom, u obuhvat ograničavanja uporabe duhanskih i srodnih proizvoda izrijekom obuhvaćene i elektroničke cigarete. Prvom novelom Zakona iz 2018. izmijenjena je odredba o nadležnosti inspeksijskih tijela za provedu inspeksijskih nadzora na način da su za obavljanje inspeksijskog nadzora nad provedbom ovoga Zakona, uz zdravstvene i prosvjetne inspektore te ovlaštene carinske službenike, ovlaštene i inspektori Državnog inspektorata.

U važeći Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda (Nar. nov., br. 45/17. i 114/18., dalje: Zakon) prenesene su u pravni poredak RH relevantni propisi Europske unije (dalje: EU) u području ograničavanja uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, taksativno navedeni u čl. 2. ovog Zakona,⁵ od kojih je najznačajnija Direktiva 2014/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, predstavljanju i prodaji duhanskih i srodnih proizvoda (dalje: Direktiva 2014/40/EU).

2. Razlozi donošenja novele Zakona

Nakon primjene Direktive 2014/40/EU u državama članicama, Europska komisija (dalje: EK) u svom Izvješću o utvrđivanju značajne promjene okolnosti za grijane duhanske proizvode utvrdila važnu promjenu okolnosti kad je riječ o grijanim duhanskim proizvodima. Izvješće sadržava informacije i statističke podatke o kretanjima na tržištu iz kojih je vidljivo da je obujam prodaje grijanih duhanskih proizvoda porastao za najmanje 10% u najmanje pet država članica (između kojih je i RH), a da je obujam prodaje grijanih duhanskih proizvoda u maloprodaji na razini EU premašio 2,5% ukupne prodaje duhanskih proizvoda. EK je zaključila da je nužno izmijeniti Direktivu 2014/40/EU kako bi se zabrana stavljanja na tržište duhanskih proizvoda s dodanim aromama, a koja već postoji za cigarete i duhan za samostalno motanje, proširila i na grijane duhanske proizvode, kao i da se ukine mogućnost propisana Direktivom, da države članice, za grijane duhanske proizvode za pušenje odobravaju izuzeća od obveze potpunog označavanja zdravstvenim upozorenjima.

Iz prethodno navedenog razloga, EK donijela je 2022. Delegiranu direktivu Komisije (EU) 2022/2100 od 29. lipnja 2022. o izmjeni Direktive 2014/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu povlačenja određenih izuzeća za grijane duhanske proizvoda (SL L 283 od 3.11.2022., dalje: Delegirana direktiva). Odredbom čl. 2. Delegirane direktive propisano je da države članice najkasnije do 23. srpnja 2023. moraju donijeti i objaviti zakone i druge propise potrebne radi usklađivanja s odredbama Delegirane direktive i te odredbe početi primjenjivati od 23. listopada 2023.

U svrhu osiguravanja što žurnijeg prijenosa u nacionalno zakonodavstvo Delegirane direktive, a ujedno i dorađivanja odredbi kojima se uređuje ovlaštenje nadležnih inspektora Državnog inspektorata u poduzimanju upravnih mjera te propisivanja novčanih kazni za prekršaje u eurima, donijet je po hitnom postupku, drugi po redu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih

i srodnih proizvoda (Nar. nov., br. 98/25, dalje: Novela zakona), koji je stupio na snagu 5. srpnja 2025.

3. Što se bitno uređuje novelom Zakona

Novelom zakona u bitnom se uređuju slijedeće:

- uvodi se zakonsko definiranje pojava „grijani duhanski proizvodi“ (do tada su grijani duhanski proizvodi bili obuhvaćeni pod pojmom „novi duhanski proizvodi“);
- mijenjaju se odredbe o izuzećima koja su se do sada primjenjivala na grijane duhanske proizvode na način da se arome ne smiju više koristiti niti u grijanim duhanskim proizvodima;
- uređuje se označavanje grijanih duhanskih proizvoda koji su po svojim karakteristikama duhanski proizvodi za pušenje;
- uređuje se označavanje tekućina u spremnicima za ponovno punjenje ili u elektroničkim cigaretama i jednokratnim elektroničkim cigaretama;
- uvodi se zabrana prodaje nikotinskih proizvoda i grijanih duhanskih proizvoda osobama mlađim od 18 godina;
- zabrana pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima (osim u propisanim iznimkama) proširuje se na biljne proizvode za pušenje i grijane duhanske proizvode;
- dorađuju se odredbe u vezi s ovlastima nadležnih inspektora Državnog inspektorata radi unaprjeđivanja postupanja u poduzimanju upravnih i prekršajnih mjera;
- mijenjaju se prekršajne odredbe radi njihove prilagodbe uvođenju eura, kao službene valute u RH.

4. Općenito o Zakonu o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda

4.1. Što se uređuje Zakonom

U svrhu zaštite zdravlja ljudi, posebno mladih te ispunjavanju obveza prema Okvirnoj konvenciji Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom,⁶ Zakonom se definiraju pojedinih pojmovi koji se navode u njegovim odredbama te se propisuje: najviše dopuštene razine emisija katrana, nikotina, ugljikova monoksida i drugih tvari; zabrana dodavanja aroma i aditiva u duhanske proizvode uz istovremeno propisivanje izuzeća od zabrane; označavanje i pakiranje duhanskih i srodnih proizvoda, izgled i sadržaj jediničnih pakiranja; sljedivost jediničnih pakiranja duhanskih proizvoda koji se stavljaju na tržište; uvjeti za stavljanje na tržište i označavanje elektroničkih cigareta i spremnika za ponovno punjenje; mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda (zabrana sponzoriranja i promidžbe te izuzeci od te zabrane, zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda maloljetnim osobama, zabrana pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima i izuzimanje od te zabrane); preventivne mjere protiv pušenja; provedba inspeksijskog nadzora; i prekršajne odredbe

⁴ Nar. nov., br. 45/17.

⁵ Zakonom su u pravni poredak RH preuzeti sljedeći propisi EU: Direktiva 2014/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, predstavljanju i prodaji duhanskih i srodnih proizvoda i o stavljanju izvan snage Direktive 2001/37/EZ; Delegirana Direktiva Komisije 2014/109/EU od 10. listopada 2014. o izmjeni Priloga II. Direktivi 2014/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća uspostavljanjem zbirke slikovnih upozorenja za uporabu na duhanskim proizvodima; i Provedbena odluka Komisije (EU) 2015/1842 od 9. listopada 2015. o tehničkim specifikacijama za položaj, dizajn i oblik kombiniranih zdravstvenih upozorenja za duhanske proizvode za pušenje

⁶ Okvirna konvencija Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom koju je Republika Hrvatska potpisala 2. lipnja 2004. potvrđena je Zakonom o potvrđivanju Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom (Nar. nov. br. 3/08-MU). Svrha Konvencije i njezinih protokola jest zaštita sadašnjih i budućih naraštaja od štetnih zdravstvenih, socijalnih, ekoloških i gospodarskih posljedica uporabe duhana i izlaganja duhanskom dimu kroz pripremu okvira za mjere o nadzoru nad duhanom koje će provoditi stranke na nacionalnim, regionalnim i međunarodnim razinama kako bi sustavno i znatno smanjile uporabu duhana i izlaganje duhanskom dimu.

4.2. Zakonsko definiranje pojedinih pojmova

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju značenja kako slijedi. **Duhanski proizvodi** su proizvodi koji se mogu konzumirati, a koji se sastoje, čak i samo djelomično, od duhana koji jest ili nije genetički modificiran, a ovisno o tome da li njihova uporaba uključuje postupak izgaranja. **Duhan** su listovi i drugi prirodni, prerađeni ili neprerađeni dijelovi biljke duhana, što uključuje ekspandirani i rekonstituirani duhan, a za pušenje se koristi duhan za lulu i duhan za samostalno motanje. **Duhan za lulu** je duhan koji se može konzumirati putem postupka izgaranja i koji je namijenjen isključivo korištenju u luli, a **duhan za samostalno motanje** je duhan koji se može upotrebljavati za izradu cigarete koje izrađuju sami potrošači.

Duhanski proizvodi mogu biti **bezdimni duhanski proizvodi** (njihova uporaba ne uključuje postupak izgaranja, a uključuje duhan za žvakanje, duhan za šmrkanje i duhan za oralnu uporabu) i **duhanski proizvodi za pušenje** (duhanski proizvodi čija uporaba uključuje postupak izgaranja duhana nakon što se isti zapali i udisanje dima koji tom prilikom nastaje, poput cigareta, cigara, cigarilosa, duhana za motanje ili punjenje lula). **Cigareta i cigara** podrazumijeva smotuljak duhana koji se može konzumirati putem postupka izgaranja, a **cigarilos** je manja vrsta cigare, čije su definicije propisane Zakonom o trošarinama.⁷

Srodni proizvodi obuhvaćaju proizvode koji nisu duhanski proizvodi u smislu prethodno navedene definicije duhanskih proizvoda (to su npr. novi duhanski proizvodi, biljni proizvodi za pušenje, elektroničke cigarete i spremnici za ponovno punjenje te uloške s tekućinom s ili bez nikotina).

4.3. Označavanje, pakiranje i sljedivost duhanskih proizvoda

4.3.1. Označavanje

Spava pojedinačno (jedinično) pakiranje duhanskog proizvoda i sva vanjska pakiranja moraju sadržavati zdravstvena upozorenja u sadržaju i na način propisan člancima 9. do 13. Zakona i to na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

Na pakiranjima cigareta i duhana za samostalno motanje u pakiranjima u obliku kvadra, opće upozorenje mora se nalaziti na donjem dijelu jedne od bočnih površina jediničnih pakiranja, a informativna poruka se mora nalaziti na donjem dijelu druge bočne površine. Na pakiranjima u obliku kutije sa zglobnim poklopcem koji rezultira trganjem bočnih površina na dva dijela prilikom otvaranja kutije, opće upozorenje iz čl. 10. st.1. Zakona i informativna poruka iz čl. 10. st.2.

⁷ Nar. nov., br. 106/18., 121/19. i 144/21. Cigaretama se, u smislu čl. 84. Zakona o trošarinama smatraju: smotuljci duhana koji su prikladni za pušenje kao takvi, a nisu cigare ni cigarilosi, kao i oni koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umeću u tuljce od cigaretnog papira ili umataju u cigaretni papir; i proizvodi koji u cijelosti ili djelomično sadrže tvari koje nisu duhan, a ispunjavaju prethodno navedene uvjete. Cigarama i cigarilosima, u smislu čl. 85. Zakona o trošarinama smatraju se smotuljci duhana prikladni za pušenje koji su s obzirom na svojstva i uobičajena očekivanja potrošača namijenjena isključivo za pušenje ako: imaju vanjski omotač od prirodnog duhana; su ispunjene ustjanim miješanim duhanom te imaju vanjski omotač normalne boje cigare od rekonstituiranog duhana koji u cijelosti obavlja proizvod, uključujući i filter gdje je to primjereno, ali obavlja usnik kod cigara s usnikom, i gdje jedinična težina bez filtra ili usnika nije manja od 2,3 g i nije veća od 10 g i gdje opseg, na najmanje jednoj trećini duljine cigare nije manje od 34 mm. Cigarilosi su cigare koje ispunjavaju uvjete za cigare, a čija neto težina na 1000 kom ne prelazi 3,00 kg. Cigarama i cigarilosima također se smatraju i proizvodi koji djelomično sadrže tvari koje nisu duhan, a ispunjavaju prethodno navedene uvjete za cigare i cigarilose.

Zakona u cijelosti se moraju nalaziti na većim dijelovima od tih razdijeljenih površina (opće upozorenje također se mora nalaziti i na unutarnjoj strani gornje površine koja je vidljiva nakon otvaranja pakiranja). Na duhanu za samostalno motanje koji se stavlja na tržište u vrećicama, opće upozorenje i informativna poruka moraju se nalaziti na površinama koje osiguravaju punu vidljivost tih zdravstvenih upozorenja. Na duhanu za samostalno motanje u cilindričnim pakiranjima, opće upozorenja mora se nalaziti na vanjskoj površini poklopca, a informativna poruka na unutrašnjoj strani poklopca.

Odredbom čl. 12. st.1. Zakona propisano je da su od obveze navođenja informativne poruke iz čl. 10. st. 2. Zakona (o tome da duhanski dim sadrži više od 70 tvari koje uzrokuju rak) i kombiniranih zdravstvenih upozorenja iz čl. 11. Zakona izuzeti duhanski proizvodi za pušenje, osim cigareta, duhana za samostalno motanje i duhana za vodenu lulu. Izuzeti duhanski proizvodi za pušenje moraju biti označeni u skladu s odredbom čl. 12. st. 2. do 10. Zakona).

Spava jedinično pakiranje i sva vanjska pakiranja bezdimnih duhanskih proizvoda sukladno čl. 13. Zakona, moraju sadržavati zdravstveno upozorenje „*Ovaj duhanski proizvod šteti Vašem zdravlju i stvara ovisnost*“. Ovo zdravstveno upozorenje mora biti usklađeno sa zahtjevima iz čl. 10. st. 8. Zakona (tekst mora biti paralelan s glavnim tekstom na površini rezerviranoj za ta upozorenja, a zdravstveno upozorenje mora se nalaziti na dvjema najvećim površinama jediničnog pakiranja i svih vanjskih pakiranja te pokrivati 30% površine jediničnog pakiranja i svih vanjskih pakiranja).

Elektroničke cigarete i spremnici za ponovno punjenje mogu se stavljati na tržište samo uz uvjete propisane čl. 19. Zakona. Spava jedinično pakiranje i sva vanjska pakiranja biljnih proizvoda za pušenje moraju sadržavati zdravstveno upozorenje „*Pušenje ovoga proizvoda škodi vašem zdravlju*“ koje mora biti otisnuto na prednjoj i stražnjoj površini ovih pakiranja te prekrivati 30% područja pripadajuće površine pakiranja.

4.3.2. Pakiranje i sljedivost

Jedinično pakiranje je najmanje samostalno pakiranje duhanskog ili srodnog proizvoda koje se stavlja na tržište, a **vanjsko pakiranje** je bilo koje pakiranje u kojem su duhanski ili srodni proizvodi stavljeni na tržište i koje obuhvaća jednu ili više zapakiranih jedinica (prozirni omoti ne smatraju se vanjskim pakiranjem).

Jedinična pakiranja cigareta i duhana za samostalno motanje, u pogledu izgleda i sadržaja jediničnih pakiranja moraju ispunjavati zahtjeve iz čl. 15. Zakona (npr. jedinično pakiranje cigareta mora biti u obliku kvadra i sadržavati najmanje 20 cigareta, a jedinično pakiranje duhana za samostalno motanje moraju biti u obliku kvadra ili u cilindričnom obliku ili u obliku vrećice mora sadržavati najmanje 30 g duhana).

Sva jedinična pakiranja duhanskih proizvoda koja se stavljaju na tržište moraju ispunjavati zahtjeve sljedivosti iz čl. 16. i 17. Zakona (npr. pakiranja moraju sadržavati oznaku s jedinstvenom identifikacijom te nositi sigurnosni element zaštićen od neovlaštenog rukovanja i sastavljen od vidljivih i nevidljivih elemenata, a koji moraju biti neizbrisivi, tiskani ili pričvršćeni tako da ih nije moguće ukloniti te ne smiju biti skriveni ili prekinuti ni na koji način, uključujući duhanskim markicama, oznakama cijene ili otvaranjem pakiranja)

4.4. Zabrana stavljanja na tržište duhanskih i srodnih proizvoda

Stavljanje na tržište podrazumijeva učiniti duhanske i srodne proizvode (bez obzira na mjesto proizvodnje) dostupnim potrošačima na području država članica EU besplatno ili uz plaćanje, uključujući

jući prodaju na daljinu (u slučaju prekograničnih prodaja na daljinu, proizvod se smatra stavljenim na tržište u državi članici u kojoj se nalazi potrošač).

Zakonom je zabranjena (proizvodnja i) stavljanje na tržište: cigareta koje sadrže više od 10 mg katrana, 1 mg nikotina i 10 mg ugljikova monoksida po cigareti; duhanskih proizvoda u koji su dodane svojstvene arome ili sadrže aromatične tvari u bilo kojem od svojih sastavnih dijelova (osim u odnosu na duhanske proizvode iz čl. 8. st. 1. i st. 7. Zakona); duhanskih proizvoda koji sadrže aditive iz čl. 8. st. 3. Zakona i/ili ako je to utemeljeno na znanstvenim dokazima, sadrže aditive u količinama koje u fazi konzumacije povećavaju toksični učinak⁸ ili stvaraju ovisnost o duhanskom proizvodu ili CMR (kancerogena, mutagena i reprotoksična) svojstva duhanskog proizvoda u znatnoj ili mjerljivoj količini.

4.5. Mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda

U odredbama III dijela Zakona (od čl. 22. do čl. 34.) propisane su mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, a koje se odnose na zabranu sponzoriranja, promoviranja i oglašavanja duhanskih i srodnih proizvoda, prodaje duhanskih proizvoda i zabranu pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima, kao i iznimke od pojedine mjere.

4.5.1. Zabrane sponzoriranja i promidžbe

Odredbom čl. 22. Zakona propisano je da je zabranjeno sponzoriranje događaja, aktivnosti ili pojedinaca s ciljem, učinkom ili mogućim učinkom izravne ili neizravne promidžbe duhanskih i srodnih proizvoda te izravna i neizravna promidžba, kao i oglašavanje navedenih proizvoda.

Sponzoriranje je svaki oblik doprinosa pravne ili fizičke osobe događaju, aktivnosti ili pojedincu s ciljem, učinkom ili mogućim učinkom izravne ili neizravne promidžbe duhanskih i srodnih proizvoda te pušenja ili uporabe duhana. **Promidžba (i oglašavanje)** je svaki oblik komercijalne komunikacije, uključujući usluge informacijskog društva.⁹ **Izravna promidžba** podrazumijeva izlaganje pojedinačnih pakiranja cigareta i ostalih duhanskih i srodnih proizvoda na vidljivim pozicijama u i na prodajnim mjestima, bilo koje vrste na kojima se prodaju duhanski i srodni proizvodi, uključujući ponudu tih proizvoda. **Neizravna promidžba promidžbom** podrazumijeva organiziranje događanja na kojima se ističu naziv, logotip ili druge vizualne karak-

teristike koje podsjećaju na pojedini duhanski i/ili srodni proizvod, prikazivanje logotipa i drugih znakova za označavanje tih proizvoda na predmetima koji u smislu ovoga Zakona nisu duhanski ili srodni proizvodi, kao i besplatna ponuda tih proizvoda na javnom mjestu i u javnim prostorima.

Odredbom istog članka dodatno je zabranjeno: svako isticanje naziva i logotipa duhanskih i srodnih proizvoda kroz svjetleće reklame, plitice, stalke za prodaju, letke, kataloge i ostale promidžbene materijale; oglašavanje i promidžba proizvoda koji se ne smatraju duhanskim i srodnim proizvodima, a koji svojim oblikom, nazivom i namjenom neposredno potiču potrošnju proizvoda obuhvaćenih zabranom.¹⁰

Odredbom čl. 19. st. 9. Zakona propisane su dodatne zabrane u odnosu na komercijalne objave u uslugama informacijskog društva, na radiju, u tisku i drugim tiskanim publikacijama te audiovizualne komercijalne objave izravnog i neizravnog promicanja elektroničkih cigareta i spremnika za ponovno punjenje, kao i iznimke od tih zabrana.

4.5.2. Zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda

Odredbom čl. 23. Zakona propisana je zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda, osobama mlađima od 18 godina (dalje: maloljetnici), kao i prodaja duhanskih i srodnih proizvoda iz prodajnih automata, putem interneta, prodaja izvan originalnih pakiranja i prodaja duhana za oralnu uporabu.

4.5.3. Zabrana pušenja

Pušenje podrazumijeva uporabu duhanskih i srodnih proizvoda na način da se udiše dim nastao njihovim izgaranjem. Zbog štetnog utjecaja dima nastalog izgaranjem ovih proizvoda, Zakon propisuje mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih proizvoda između kojih mjeru zabrane pušenja odnosno konzumiranja duhanskih i srodnih proizvoda prilikom javnih nastupa (čl. 24. Zakona) i mjeru zabrane pušenja svim zatvorenim javnim prostorima (čl. 25.), uz istodobno propisivanje iznimaka od tih zabrana

Zabrana pušenja i konzumacija duhanskih i srodnih proizvoda prilikom javnog nastupa i prikazivanja na televiziji osoba koje puše ili konzumiraju te proizvode, obuhvaća i bezdimne duhanske proizvode, elektroničke cigarete te biljne proizvode za pušenje (zabrana se ne odnosi na filmski program i umjetnička djela). Zabrana pušenja duhanskih i srodnih proizvoda odnosi se na sve zatvorene javne prostore (osim u slučaju propisanih iznimaka). **Zatvoreni javni prostori** su javni prostori namijenjeni skupnom boravku ljudi, a obuhvaćaju prostore u građevinama u kojima se obavljaju djelatnosti iz područja zdravstva, zaštite djece, socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, trgovine, športa i rekreacije, ugostiteljstva i turizma, kulture i umjetnosti, prometa, uključujući čekaonice, prostorije za sastanke, sve dvorane za okupljanje ljudi, gledališta, javna prometna sredstva, dizala, kabine žičare, javne zahode te otvorene prostore namijenjene održavanju kazališnih predstava i kinopredstava, prostore dvorišta odgojno-obrazovnih ustanova i druge prostore u kojima nepušači protiv svoje volje mogu biti izloženi duhanskom dimu. Provedbu zabrane pušenja

8 Toksičnost je stupanj do kojeg tvar može uzrokovati štetne učinke u ljudskom organizmu, uključujući učinke koji nastupaju tijekom vremena, obično putem višekratne ili kontinuirane konzumacije ili izloženosti.

9 Informacijsko društvo je društvo sukladno posebnim propisima kojima se reguliraju postupci službeno obavješćivanja u području tehničkih propisa te propisima o uslugama informacijskog društva. Sukladno čl. 3. toč. 14. Uredbe (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20.6.2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda, pružatelj usluga informacijskog društva znači pružatelj usluge kako je definirana u čl. 1. st. 1. toč. b) Direktive (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9.9.2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u pružanju tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva. Prema toj odredbi, usluga znači svaka usluga informacijskog društva koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primaatelja usluga. Davatelj (pružatelj) usluga informacijskog društva u smislu čl. 2. toč. 4. Zakona o elektroničkoj trgovini (Nar. nov., br. 173/03., 67/08., 36/09., 130/11., 30/14.) je pravna ili fizička osoba koja pruža usluge informacijskog društva. Usluga informacijskog društva u smislu čl. 2. toč. 2. istog Zakona je usluga koja se uz naknadu pruža elektroničkim putem na individualni zahtjev korisnika, a posebno internet prodaja robe i usluga, nuđenje podataka na internetu, reklamiranje putem interneta, elektronički pretraživači te mogućnost traženja podataka i usluga koje se prenose elektroničkom mrežom, posreduju u pristupu mreži ili pohranjuju podatke korisnika.

10 Objavljivanje podataka o kakvoći i drugim svojstvima duhanskih i srodnih proizvoda, uključujući bezdimne duhanske proizvode te biljne proizvode za pušenje, elektroničke cigarete, spremnike za ponovno punjenje i uloške za jednokratnu uporabu i stručnim knjigama, časopisima i drugim stručnim publikacijama namijenjenim obavješćivanju proizvođača ili prodavača tih proizvoda, ne smatra se oglašavanjem, uz uvjet da su stručne knjige i druge stručne publikacije zapakirane u neprozirnu foliju zatvorenu s objiju strana, niti ti podaci smiju biti dostupni putem usluga informacijskog društva.





u zatvorenim javnim prostorima obvezni su osigurati vlasnik ili korisnik prostora u kojem je pušenje zabranjeno.

4.6. Preventivne mjere protiv pušenja

Ordredbom čl. 35. Zakona propisano je da se obvezuju ustanove koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja na promicanje spoznaje o štetnosti uporabe duhanskih i srodnih proizvoda za zdravlje među djecom i mladeži svih dobi u svim aktivnostima provedbe redovitog obrazovanja. U ostvarivanju društvene skrbi za zaštitu zdravlja pučanstva od štetnih utjecaja pušenja duhana, duhanskih i srodnih proizvoda Zakonom se ovlašćuje ministar zdravstva da sukladno čl. 36. Zakona osnuje i imenuje Nacionalno povjerenstvo za borbu protiv pušenja radi obavljanja zadaća iz st.5. tog članka.

5. Posebno o grijanim duhanskim proizvodima

5.1. Definiranje grijanih duhanskih proizvoda

Do stupanja na snagu novele Zakona, grijani duhanski proizvodi nisu imali zasebnu definiciju nego su bili obuhvaćeni zakonskim određenjem pojma „Novi duhanski proizvodi“, prema kojem su ti proizvodi definirani kao proizvodi koji sadrže potpuno ili djelomično duhan, ali ne pripadaju u kategoriju cigareta, duhana za samostalno motanje, duhana za lule, duhana za vodene lule, cigara, cigarilosa, duhana za žvakanje, duhana za šmrkanje ili duhana za oralnu uporabu, a koji su stavljeni na tržište nakon 19. svibnja 2014.

Novelom Zakona, odredba čl. 3. Zakona kojom se definira značenje pojedinih pojmova, dopunjena je novom toč. 15. kojom se definiraju grijani duhanski proizvodi.



ističemo...

Grijani duhanski proizvod jest novi duhanski proizvod koji se zagrijava kako bi se proizvele emisije koje sadržavaju nikotin i druge kemikalije koje korisnik zatim udiše i koji je, ovisno o njegovim svojstvima, bezdimni grijani duhanski proizvod ili duhanski grijani proizvod za pušenje

Iz navedene zakonske definicije pojma grijanog duhanskog proizvoda proizlazi da je riječ o duhanskom proizvodu koji ne izgara, ali se zagrijava kako bi se proizvele emisije koje korisnik udiše. Grijani duhanski proizvod, poznat kao *heat-not-burn* (HNB), ovisno o svojstvima može biti bezdimni grijani duhanski proizvod ili grijani duhanski proizvod za pušenje. **Bezdimni grijani duhanski proizvod** ne uključuje proces izgaranja i ne stvara dim nego aerosol koji nastaje isključivo zagrijavanjem duhana odnosno duhanskih štapića, bez plamena. Ovaj proizvod koristi elektronički uređaj za zagrijavanje duhanske tvari bez njenog izgaranja, a aerosol koji se pritom oslobađa ne sadrži dim (nema vidljivih čestica nastalih izgaranja). Na tržištu se mogu naći primjerice, slijedeći bezdimni duhanski proizvodi: Iqos luma (sustav grijanja indukcijom bez oštice), a koristi tzv. Terea duhanske patrone koje se zagrijavaju bez izgaranja; Ploom X (koristi tehnologiju zagrijavanja u kontroliranim uvjetima bez izgaranja); Glo Hyper X2 (BAT), koristi tzv. „neo sticks“ koji se zagrijavaju, ali ne gore. **Duhanski grijani proizvod za pušenje** stvara dim uslijed djelomičnog izgaranja odnosno sagorijevanja duhana (kada se proizvod dovoljno zagrije dolazi do pirolize i pojave dima) ili proces zagrija-

vana uključuje elemente izgaranja (uređaj koristi duhanske kapsule koje sadrže tvari koje se zagrijavanjem djelomično sagorijevaju). Na tržištu se može naći primjerice, duhanski proizvod za pušenje Iqos 2.4. Plus i Iqos 3 Duo s heats štapićima.

Primjer izgleda grijanog duhanskog proizvoda:¹¹



5.2. Zabrana dodavanja aroma u grijane duhanske proizvode

Do stupanja na snagu novele Zakona, grijani duhanski proizvodi bili su izuzeti od zabrane stavljanja na tržište duhanskih proizvoda u kojima su dodane svojstvene arome (čl. 8. st. 1. Zakona) ili koji sadrže aromatične tvari u bilo kojem od svojih sastavnih dijelova (čl. 8. st.4. Zakona) što znači da su grijani duhanski proizvodi mogli sadržavati svojstvene arome ili sadržavati aromatične tvari u bilo kojem od svojih sastavnih dijelova. Od zabrane je izuzeta i uporaba aditiva koji su ključni za proizvodnju duhanskih proizvoda, primjerice šećera radi nadomjestaka šećera koji se gubi tijekom postupka sušenja, pod uvjetom da ti aditivi ne rezultiraju proizvodom svojstvene arome i ne povećavaju na znatan ili mjerljiv način stvaranje ovisnosti, toksičnosti ili CMR (karcinogena, mutagena i reprotoksična) svojstva proizvoda.

Svojstvena aroma jest jasno zamjetljiv miris ili okus, osim duhanskog, koji je rezultat aditiva ili kombinacije aditiva, uključujući, ali ne i ograničavajući se na aromu voća, začina, bilja, alkohola, slatkiša, mentola ili vanilije, koja je zamjetljiva prije ili tijekom konzumacije duhanskog proizvoda. **Aromatična tvar** jest aditiv (tvar, osim duhana, koja je dodana duhanskom proizvodu, jediničnom pakiranju ili bilo kakvom vanjskom pakiranju) koji dodaje miris i/ili okus. U skladu s odredbom čl. 8.st.7. Zakona od zabrane dodavanja arome i aromatičnih tvari nisu bili izuzeti samo cigarete i duhan za samostalno motanje, što znači da u tim proizvodima nisu smjele biti dodane arome niti su mogli sadržavati aromatične tvari u bilo kojem od svojih sastavnih dijelova.

Epidemiološki rezultati provedeni na području EU, kao i na području RH pokazali su izrazitu štetnost na zdravlje konzumenata grijanih duhanskih proizvoda sa svojstvenim aromama ili koji sadrže arome, budući da arome potiču stvaranje ovisnosti (stanje koje utječe na sposobnost pojedinca da kontrolira svoje ponašanje, davanjem osjećaja nagrade ili olakšanja od apstinencijskih simptoma ili oboje) i nastavak ovisnosti od duhanskih proizvoda te time i na povećanje njihove potrošnje.

Kako je Delegirana direktiva ukinula izuzimanje grijanih duhanskih proizvoda od zabrane dodavanja arome u te proizvode, radi usklađenja s Delegiranom direktivom, odredba čl. 8. st. 7. Zakona kojom se propisuje izuzimanje duhanskih proizvoda od zabrane stavljanja

¹¹ Preuzeto s mrežne stranice Goranci online (goranci.blogspot.com/2025/05/grijani-duhanski-proizvodi-revolucija.html)



na tržište duhanskih proizvoda kojima su dodane arome (čl.8.st.1. Zakona) ili sadrže aromatične tvari u bilo kojem od sastavni dijelova (čl.8.st.4. Zakona), osim cigareta i duhana za samostalno motanje, Novelom zakona dopunjena je na način da se izuzeće ne primjenjuje i na grijane duhanske proizvode.

**ističemo...**

Od 5. srpnja 2025. zabranjuje se stavljanje na tržište grijanih duhanskih proizvoda u koji su dodane svojstvene arome, kao i stavljanje na tržište grijanih duhanskih proizvoda koji sadrže aromatične tvari u bilo kojem od svojih sastavnih dijelova kao što su filtri, papiri, pakiranja, kapsule ili bilo kakva tehnička obilježja koja omogućuju izmjenu mirisa ili okusa duhanskog proizvoda ili jačine njihova dima (filtri, papiri i kapsule ne smiju sadržavati duhan niti nikotin).

5.3. Označavanje grijanih duhanskih proizvoda

Do stupanja na snagu novele Zakona, grijani duhanski proizvodi koji su po karakteristikama duhanski proizvodi za pušenje bili su izuzeti od obveze navođenja na jediničnom pakiranju i svim vanjskim pakiranjima informativne poruke o tome da duhanski dim sadrži više od 70 tvari koje uzrokuje rak (čl. 10.st.2. Zakona) kao i kombiniranih zdravstvenih upozorenja iz čl. 11. Zakona. **Zdravstveno upozorenje** je upozorenje koje se tiče štetnih učinaka proizvoda za zdravlje ljudi ili drugih nepoželjnih posljedica njegove konzumacije, uključujući tekstualna upozorenja, kombinirana zdravstvena upozorenja, opće upozorenja i informativne poruke, kako je određeno Zakonom, a **kombinirano zdravstveno upozorenje** je zdravstveno upozorenje koje se sastoji od kombinacije tekstualnog upozorenja navedenih u Prilogu I. i fotografija koje mu pripadaju, a koje su navedene u Prilogu II. Zakona.

Kako je recentnim istraživanjima na razini EU i RH nedvojbeno dokazana opasnost po zdravlje ljudi od konzumiranja grijanih proizvoda koji su po karakteristikama duhanski proizvodi za pušenje, novelom Zakona ukinuto je izuzimanje od obveze navođenja informativne poruke iz članka 10. st.2. Zakona i kombiniranih zdravstvenih upozorenja iz čl. 11. Zakon, tako da nakon stupanja na snagu novele Zakona, grijani duhanski proizvodi moraju biti označeni u skladu s odredbama čl. 9. do 12. Zakona (kao i cigarete).

**ističemo...**

Svako jedinično pakiranje i sva vanjska pakiranja grijanih proizvoda koji su po svojim karakteristikama proizvodi za pušenje nakon 5. srpnja 2025. mogu se staviti na tržište ako sadrže opće upozorenje „*Pušenje ubija*“, informativnu poruku „*Duhanski dim sadrži više od 70 tvari koje uzrokuje rak*“ i kombinirana zdravstvena upozorenja sukladno čl. 11. Zakona.

Kombinirana zdravstvena upozorenja moraju sadržavati: tekstualna upozorenja koja se nalaze u Prilogu I. Zakona (u prilogu je navedeno 14 različitih tekstualnih upozorenja, poput „*Pušenje šteti vašim plućima*“, „*Pušenje uzrokuje rak usta i grla*“, „*Pušenje smanju-*

je plodnost“);¹² odgovarajuću fotografiju u boji specificiranu u zbirci fotografija koje se nalaze u Prilogu II. Zakona (u prilogu je dan prikaz ukupno 3 seta po 14 fotografija u svakom setu); kao i tekst: „*Za pomoć kod prestanka pušenja nazovite broj telefona 0800 7999*“.

Kombinirana zdravstvena upozorenja (tekstualno upozorenje i fotografija) mora: biti prikazano na obje strane jediničnog i svih vanjskih pakiranja grijanog duhanskog proizvoda za pušenje; pokrivati 65% i vanjske prednje i stražnje površine pakiranja (cilindrična pakiranja moraju prikazivati kombinirana zdravstvena upozorenja, međusobno jednako udaljena, i svako mora pokrivati 65% svoje polovice zakrivljene površine); se nalaziti na gornjem rubu pakiranja te biti okrenuta u istom smjeru kao i svi drugi podaci koji se pojavljuju na toj površini pakiranja (prijelazno izuzeće od te obveze o smještaju kombiniranih zdravstvenih upozorenja može se primjenjivati iz razloga navedenih u čl. 11. st. 2. toč. e) Zakona). Svaki od tri seta kombiniranih upozorenja specificirani u fotografijama u Prilogu II. Zakona moraju se koristiti u određenoj godini te se rotirati na godišnjoj osnovi (svako kombinirano zdravstveno upozorenje koje je dostupno za korištenje u određenoj godini mora biti prikazano, koliko je to moguće, jednaki broj puta na svakoj robnoj marki duhanskih proizvoda). Pravila o položaju, dizajnu i obliku kombiniranih zdravstvenih upozorenja također su navedena u Prilogu II. Zakona.

Primjer izgleda fotografija kombiniranih zdravstvenih upozorenja:

Odredbom čl. 14. Zakona propisano je da označavanje jediničnih pakiranja i svih vanjskih pakiranja i samog duhanskog proizvoda (što uključuje i grijane duhanske proizvode koji su po svojim karakteristikama proizvodi za pušenje) ne smije sadržavati nikakav element niti obilježje, bilo u obliku tekstova, simbola, imena, zaštitnih znakova, figurativnih i drugih oznaka, koje: promiče duhanski proizvod ili potiče na njegovu konzumaciju stvaranjem pogrešnog dojma o njegovim svojstvima, učincima na zdravlje, opasnostima ili emisijama (oznake ne smiju sadržavati nikakve podatke o sadržaju nikotina, katrana ni ugljikova monoksida u duhanskom proizvodu); sugerira da je određeni duhanski proizvod manje štetan od drugih ili da nastoji smanjiti učinak nekih štetnih sastavnica dima, ili da djeluje vitalizirajuće, energetski, ozdravljujuće, pomlađujuće ili ima prirodna ili organska svojstva, ili da ima druge koristi za zdravlje ili stil života; upućuje na okus, miris, bilo kakve arome ili druge aditive ili njihovu odsutnost; nalikuje na hranu ili kozmetički proizvod; sugerira da određeni duhanski proizvod ima poboljšanu biorazgradivost ili druge prednosti za okoliš, ili sugerira ekonomske prednosti kupnje proizvoda uključivanjem tiskanih kupona, ponuda za popuste, upućivanja na besplatnu distribuciju, ponuda dva za jedan ili druge slične ponude.

12 Tekstualna kombinirana zdravstvena upozorenja iz Priloga I. su: 1. „Pušenje uzrokuje 9 od 10 slučajeva raka pluća“; 2. „Pušenje uzrokuje rak usta i grla“; 3. „Pušenje šteti vašim plućima“; 4. „Pušenje uzrokuje srčane udare“; 5. „Pušenje uzrokuje moždane udare i invaliditet“; 6. „Pušenje začepljuje vaše arterije“; 7. „Pušenje povećava rizik od sljepoće“; 8. „Pušenje oštećuje vaše zube i desni“; 9. „Pušenje može ubiti vaše nerođeno dijete“; 10. „Vaš dim šteti vašoj djeci, obitelji i prijateljima“; 11. „Djeca pušača imaju veće izgleda da će i sama početi pušiti“; 12. „Prestanite pušiti – ostanite živi radi onih koji su vam bliski“; 13. „Pušenje smanjuje plodnost“; i 14. „Pušenje povećava rizik od impotencije“.



5.4. Određivanje prijelaznog razdoblja

Kada je riječ o proizvodnji grijanih duhanskih proizvoda treba napomenuti da se radi o velikom proizvodnom procesu koji zahtjeva odgovarajuće prijelazno razdoblje prilagodbe proizvodnje tih proizvoda sukladno noveli Zakona (bez dodanih svojstvenih aroma ili sadržanih aromatičnih tvari u bilo kojem sastavnom dijelu tog proizvoda, kao i označavanju zdravstvenim upozorenjima), odredbom čl. 14. novele Zakona određeno je prijelazno razdoblje u kojem se ti proizvodi, ako su stavljeni na tržište prije stupanja na snagu novele Zakona, mogu najdulje prodavati u maloprodaji.



ističemo...

Grijani duhanski proizvodi koji su stavljeni na tržište RH do dana stupanja na snagu novele Zakona, odnosno do 5. srpnja 2025. mogu ostati u maloprodaji do isteka zaliha, a najdulje do isteka 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu, odnosno do 3. listopada 2025.

Ako nadležni inspektor nakon isteka prilagodbenog roka zatekne u maloprodaji grijane duhanske proizvode koji ne udovoljavaju propisanim zahtjevima u odnosu na arome i označavanje, rješenjem će narediti uklanjanje nedostataka u vezi s proizvodnjom i stavljanjem na tržište grijanih duhanskih proizvoda te odrediti rok za uklanjanje utvrđenih nedostataka i zabraniti proizvođaču daljnju proizvodnju i stavljanje na tržište grijanih duhanskih proizvoda za koje nisu ispunjeni propisani uvjeti, a počinitelja prekršaja prekršajno će sankcionirati.

6. Posebno o označavanju elektroničkih cigareta

Zakonom se **elektronička cigareta (E-cigareta)** definira kao proizvod koji se može koristiti za konzumaciju pare koja sadrži nikotin putem usnika ili bilo kojeg sastavnog dijela toga proizvoda, uključujući uložak, spremnik i uređaj bez uložka ili spremnika. E-cigarete mogu biti ponovno potrošne ili ponovno punjive putem spremnika za ponovno punjenje ili putem uložaka za jednokratnu uporabu. Istim Zakonom **spremnik za ponovno punjenje** definira se kao posuda s tekućinom s nikotinom, a koja se može koristiti za ponovno punjenje elektroničke cigarete. E-cigareta je zapravo uređaj koji zagrijavanjem tekućine nikotina ekstrahiranog iz listova duhana, raznih aditiva, aroma i propilen glikona proizvode aerosol (paru koja sadrži nikotin i arome) koji udisajem ulazi u organizam.

E-cigarete i spremnici za ponovno punjenje mogu se staviti na tržište samo ako su ispunjeni zahtjevi iz čl. 19. Zakona, uključujući i odredbu st. 9. ovoga članka kojima se propisuje zabrana izravnog ili neizravnog učinka na promicanje elektroničnih cigareta i spremnika za ponovno punjenje u tisku i drugim tiskanim ili elektroničkim publikacijama.

Primjer izgleda elektroničkih cigareta:¹³



Na označavanje E-cigareta primjenjuju se odredbe čl. 19. st. 6. do 8. Zakona.

Prema ovim odredbama, svako **jedinično pakiranje** E-cigareta i spremnika za ponovno punjenje mora sadržavati letak sa sljedećim podacima:

- uputama za korištenje i pohranjivanje proizvoda, uključujući i obavijest da se uporaba proizvoda ne preporučuje mladim osobama i nepušačima;
- kontraindikacijama;
- upozorenjem za posebne rizične skupine;
- mogućim štetnim učincima;
- o stvaranju ovisnosti i toksičnosti; i
- za ostvarivanje kontakata s proizvođačem ili uvoznikom i pravnom ili fizičkom osobom za kontakt u Europskoj uniji.

Uz prethodno navedeno, svako **jedinično i vanjsko pakiranje** E-cigareta i spremnika za ponovno punjenje mora:

- uključivati popis svih sastojaka sadržanih u proizvodu u padajućem redoslijedu po masi te podatak o sadržaju nikotina u proizvodu i oslobađanje po dozi, serijski broj i preporuku da se proizvod drži izvan dohvata djece;
- sadržavati podatke o sadržaju nikotina u spremniku i dodanim aromama;
- nositi sljedeće zdravstveno upozorenje: „Ovaj proizvod sadrži nikotin koji izaziva snažnu ovisnost“ te zdravstvena upozorenja u skladu s odredbama čl. 13. st. 2. i 3. ovoga Zakona kojim se uređuje označavanje bezdimnih duhanskih proizvoda (navod „Ovaj duhanski proizvod šteti Vašem zdravlju i stvara ovisnost“, a koje koje se mora nalaziti na dvjema najvećim površinama pakiranja i pokrivati 30% površine pakiranja).

Prema provedenim istraživanjima, konzumiranje E-cigareta jednako je štetno po zdravlje ljudi kao i pušenje konvencionalnih cigareta, a u nekim slučajevima i štetnije od cigareta, a naročito iz razloga što se u tekućinama za E-cigarete mogu nalaziti opasne tvari.

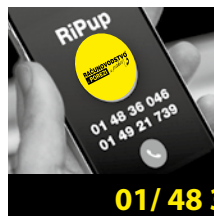
Da bi se potrošačima skrenula pozornost na štetnost opasnih tvari i smjesa ako su sadržane u tekućinama koje se nalaze u spremnicima za ponovno punjenje ili u elektroničkim i jednokratnim elektroničkim cigaretama, novelom Zakona odredba čl. 19. Zakona dopunjena je novim stavkom 20. kojim se određuje da takvi proizvodi prilikom stavljanja na tržište moraju biti označene i u skladu s Uredbom (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označavanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006 (dalje: Uredba EZ br. 1272/2008).¹⁴ Uredba u bitnom propisuje pravila za označavanje

¹³ Preuzeto s mrežne stranice Večernjeg lista (<https://www.vecernji.hr/lifestyle/e-cigarete-pusenje-nikotin-pluca-1225894/galerija-291165?page=1>)

¹⁴ Provedba predmetne Uredbe u RH osigurana je Zakonom o provedu Uredbe (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o

TELEFON ZA KONZULTACIJE
Ponedjeljkom i četvrtkom
 od 11.00 do 15.30 sati,
utorkom, srijedom i petkom
 od 8.30 do 13.00 sati.

01/ 48 36 046 i 01/ 49 21 739





opasnih tvari i smjesa u proizvodu koji se stavlja na tržište, kako bi se korisnici jasno upozorili na moguće rizike opasnih tvari i smjesa (npr. kemikalija) te na taj način osigurala visoka razina zaštite zdravlja ljudi i okoliša i osigurala sloboda kretanja tvari, smjesa i proizvoda.

**ističemo...**

Ako se tekućine koje se nalaze u spremnicima za ponovno punjenje ili u elektroničkim i jednokratnim elektroničkim cigaretama razvrstavaju kao opasne prema Uredbi EZ br. 1272/2008, one prilikom stavljanja na tržište moraju biti označene i u skladu s tom Uredbom.

Najčešće tvari koje se mogu u skladu s predmetnom Uredbom klasificirati kao opasne u tekućinama za E-cigarete i spremnicima za punjenje—su: nikotin, koji je akutno toksičan oralno (H301), dermalno (H311), inhalacijski (H331), a opasan je i za vodeni okoliš (H410); aroma diacetil, koji je opasan za dišni sustav (H334); i etanol, koji je zapaljiv (H225).

U tom slučaju, prema ovoj Uredbi, E-cigareta ili spremnik za ponovno punjenje mora biti označen i podacima o:

- nazivu tvari ili smjese u pakiranju;
- identifikacijskom oznakom proizvoda (trgovački naziv ili oznaka smjese te identitet svih tvari u smjesi koje doprinose razvrstavanju smjese s obzirom na akutnu toksičnost, nadraživanja kože ili ozbiljno oštećenje očiju, mutageni učinak i karcinogenost, reproduktivnu toksičnost ako se udiše ili u dodiru s kožom, specifičnu toksičnost za ciljane organe);
- signalnoj riječi („Opasno“ ili „Upozorenje“);
- prema potrebi, piktogramima opasnosti ili H–oznake (crveno obrubljeni dijamanтни simboli koji ukazuju na vrstu opasnosti poput zapaljivosti, toksičnosti korozivnosti), poput „H 301–Otrovan ako se proguta“; prema potrebi mjere opreza ili P–oznake, poput „P 102–Čuvati izvan dohvata djece“;
- ako je primjenjivo, EUH oznake odnosno dodane informacije koje nisu pokrivene H ili P oznakama (npr. „EUH 066–Ponovljeno izlaganje može uzrokovati sušenje ili pucanje kože“);
- dobavljaču, s navođenjem imena, adrese na području EU i broja telefona osobe odgovorne za stavljanje proizvoda na tržište (npr. proizvođača, uvoznika).

7. Zabranu prodaje duhanskih i srodnih proizvoda

Sukladno čl. 23. Zakona, zabranjena je prodaja duhanskih i srodnih proizvoda, uključujući bezdimne duhanske proizvode, biljne proizvode za pušenje, E-cigarete, spremnike za ponovno punjenje i uloške za jednokratnu uporabu maloljetnicima (st.1), kao i svih drugih proizvoda za pušenje koji mogu maloljetnike poticati na pušenje (st.6.), a duhanske i srodne proizvode ne smiju prodavati maloljetne osobe (st.2.).

Nadalje, tom je odredbom propisano da na svim prodajnim mjestima na kojima se prodaju duhanski i srodni proizvodi obuhvaćeni zabranom, mora biti vidno istaknuta oznaka o toj zabrani, na način da se može pročitati s udaljenosti od 10 m, a prodavatelji su ovlašteni da u slučaju kada smatraju da je kupac maloljetnik, imaju pravo kupca zatražiti da odgovarajućom ispravom (npr. osobnom iskaznicom,

zdravstvenom iskaznicom) dokaže punoljetnost, u protivnom, mora mu uskratiti prodaju traženog proizvoda (st. 3. do 5.).

Zabranom prodaje prethodno navedenih duhanskih i srodnih proizvoda nisu bili obuhvaćeni nikotinski proizvodi i grijani duhanski proizvodi, iako je provedenim istraživanjima dokazana njihova štetnost po zdravlje osoba koje ih konzumiraju te izazivanja ovisnosti, a na tržištu se nalazi velik broj različitih nikotinskih i grijanih duhanskih proizvoda. **Nikotinski proizvodi** sadrže nikotin, ali ne sadrže duhansku sirovinu i nisu medicinski proizvodi za liječenje u postupku odvikavanja od pušenja u smislu posebnog zakona kojim se uređuju lijekovi i medicinski proizvodi,¹⁵ te nisu elektroničke cigarete ni spremnici za njih. Nikotinski proizvodi sadrže nikotin, koji je vrlo jak psihoaktivni sastojak koji brzo izaziva ovisnost, naročito kod maloljetnika. Ovisnost o nikotinu javlja se kad osoba ne može bez nikotina. Naime, na početku konzumiranja nikotina, nikotin može dovesti do kratkotrajnog osjeća ugođe koji potiče neodgodivu želju za ponovnim uzimanjem, što predstavlja opasnost za konzumenta, a u krajnosti, i za obitelj i društvenu zajednicu u cjelini (troškovi liječenja od ovisnosti). Ujedno, nikotin oštećuje mozak u razvoju (kod maloljetnika), a negativan učinak nikotina ogleda se i u povećanju rizika od srčanih bolesti, moždanog udara i drugih problema s cirkulacijom, bolesti dišnog sustava te slabljenja imuniteta. Na tržištu se nudi široki spektar nikotinskih proizvoda, poput nikotinskih vrećica (sadrže dehidrirani nikotin u obliku bijelog praha, s ili bez dodanih aroma, biljnih vlakana i zaslađivača, a izrađene su za postavljanje između usana i desni), tekućina s nikotinom, nikotinskih gelova, oralnih pastila ili sprejeva, nikotinskih tableta ili žvakaćih guma. Prilikom konzumiranja nikotinskih proizvoda nikotin se apsorbira u krvotok preko sluznice u ustima.

Primjer nikotinskih vrećica¹⁶:



Na jednako štetan način na zdravlje ljudi, naročito na maloljetnike, utječe konzumiranje grijanih duhanskih proizvoda. To stoga, jer ti proizvodi također sadrže nikotin, ali i druge druge štetne kemikalije, od kojih su mnoge kancerogene, poput formaldehida i acetaldehida. Zbog tih supstanci, grijani duhanski proizvodi mogu dovesti ne samo do ovisnosti od njihovog uzimanja, nego mogu rezultirati oštećenjem pluća i/ili krvnih sudova, a u konačnici mogu uzrokovati i rak.

Kako pojava raznih nikotinskih proizvoda i grijanih duhanskih proizvoda na tržištu nije bila adekvatno obuhvaćena zabranom prodaje u Zakonu, maloljetnici su nerijetko posve zakonito kupovali takve proizvode. Kako bi se ubuduće spriječila prodaja i tih proizvoda maloljetnicima, novelom Zakona dopunjena je odredba čl. 23.st. 1. Zakona

razvrstavanju, označavanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006. (Nar. nov., br. 50/12., 18/13., 115/18. i 127/19.).

15 Zakon o lijekovima (Nar. nov., br. 76/13., 90/14. i 100/18.) i Zakon o medicinskim proizvodima (Nar. nov., br. 76/13.) i njihovi provedeni pravilnici.

16 Preuzeto sa Wikipedia.com

na način da ista obuhvaća i zabranu prodaje nikotinskih i grijanih duhanskih proizvoda maloljetnicima.



ističemo...

Od 5. srpnja 2025. **zabrana prodaje maloljetnicima duhanskih i srodnih proizvoda**, uključujući bezdimne duhanske proizvode, biljne proizvode za pušenje, elektroničkih cigareta, spremnika za ponovno punjenje, uložaka za jednokratnu uporabu, **proširuje se i na zabranu prodaje maloljetnicima nikotinskih proizvoda i grijanih duhanskih proizvoda.**

Dodajemo da je odredbom čl. 23. Zakona propisana i zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda iz automatskih naprava, putem interneta i prekogranična prodaja tih proizvoda na daljinu,¹⁷ (osim elektroničkih cigareta, spremnika za ponovno punjenje i uložaka za jednokratnu uporabu),¹⁸ kao i prodaja cigareta i drugih duhanskih i srodnih proizvoda izvan originalnog pakiranja proizvođača te prodaja duhana za oralnu uporabu.

8. Zabrana pušenja duhanskih i srodnih proizvoda

8.1. Zabrana pušenja u zatvorenim javnim prostorima

Kao jedna od mjera za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, a kada je riječ o pušenju duhanskih i srodnih proizvoda, odredbom čl. 25. st.1. Zakona zabranjeno je pušenje duhanskih i srodnih proizvoda i uporaba elektroničkih cigareta s nikotinskim punjenjem ili bez nikotinskog punjenja, vodenih lula u svim zatvorenim javnim prostorima. Naime, štetne posljedice pušenja su znanstveno dokazane pojave oštećenja zdravlja i bolesti koje skraćuju život pušača i nepušača ako borave u istom zatvorenom prostoru u kojem se puši. Zabrana pušenja propisana tom odredbom, primjenjuje se isključivo **na javni zatvoreni prostor** odnosno prostoriju, a ne na privatni zatvoreni prostor (npr. dom).

Što se smatra javnim prostorom u smislu Zakona, propisano je čl. 3. toč.50. tog Zakona. Prema toj odredbi, **javni prostor** obuhvaća:

- a) **zatvoreni prostor namijenjen skupnom boravku ljudi** (obuhvaća **prostore u građevinama u kojima se obavljaju djelatnosti** iz područja zdravstva, zaštite djece, **socijalne skrbi**, odgoja i obrazovanja, **trgovine, športa i rekreacije, ugostiteljstva i turizma**, kulture i umjetnosti, prometa, uključujući čekaonice, prostorije za sastanke, **sve dvorane za okupljanje**

17 Prekogranična prodaja na daljinu jest prodaja potrošačima na daljinu kada se potrošač, u trenutku naručivanja proizvoda od maloprodajnog mjesta, nalazi u državi članici koja nije država članica EU ili treća zemlja u kojoj to maloprodajno mjesto ima poslovno sjedište, odnosno poslovni nastan (za maloprodajno mjesto smatra se da ima sjedište, odnosno poslovni nastan u državi članici): a) u slučaju fizičke osobe, ako ima svoju poslovnu jedinicu u toj državi članici; i b) u drugim slučajevima, ako maloprodajno mjesto ima svoje statutarno sjedište, središnju upravu ili poslovnu jedinicu, uključujući podružnicu, agenciju ili bilo kakvu drugu uspostavu, u toj državi članici.

18 Maloprodajna mjesta koja sudjeluju u prekograničnoj prodaji na daljinu elektroničkih cigareta, spremnika za ponovno punjenje i uložaka za jednokratnu uporabu ne mogu započeti s njihovom prodajom prije nego što se registriraju pri Ministarstvu zdravstva i pri nadležnim tijelima države članice u kojoj se nalazi stvarni ili potencijalni potrošači, pod uvjetom da je u toj državi prekogranična prodaja na daljinu dozvoljena, sa podacima iz čl.19. st.16. Zakona.

ljudi, gledališta, javna prometna sredstva, **dizala**, kabine žičare, javne zahode;

- b) **otvorene prostore** namijenjene održavanju kazališnih predstava i kinopredstava, **prostore dvorišta** odgojno-obrazovnih ustanova;
- c) **i druge prostore u kojima nepušači protiv svoje volje mogu biti izloženi duhanskom dimu.**



ističemo...

U skladu s odredbom čl. 25. st.2. Zakona, **zatvorenim javnim prostorom** smatra se prostor koji ima krov i potpuno zatvoreno više od polovice površine pripadajućih stijena, kao i terase koje su ograđene staklenim stijenama ili nekim drugim materijalom, ali jednako tako i prostor koji ima krov i u kojem je moguće zatvoriti više od polovice pripadajućih stijena, kada su te stijene zatvorene.

Nadalje, istim člankom pušenje je zabranjeno i u prostorima koji se po ovom Zakonu ne smatraju zatvorenim javnim prostorom, ali su funkcionalni dio prostora u kojima se obavlja djelatnost odgoja i/ili obrazovanja (npr. školsko igralište i igralište u sklopu dječjeg vrtića). Pušenje se zabranjuje i na otvorenom prostoru koji je udaljen manje od 20 metara od ulaza u zgradu zdravstvene ustanove (npr. poliklinike, bolnice, doma zdravlja) ili obrazovne ustanove (osnovne i srednje škole, fakulteti).

Kako konzumiranje odnosno pušenje biljnih proizvoda za pušenje i grijanih duhanskih proizvoda štetno po zdravlje ljudi, budući da ti proizvodi, iako ne sadrže duhan, pri udisanju ispuštaju štetne tvari¹⁹ koje mogu oštetiti pluća, srca i zdravlje aktivnih, ali i pasivnih pušača, a kod aktivnih pušača, naročito kod mladih pušača izazivaju ovisnost i pogrešnu sliku da su ti proizvodi sigurni za pušenje, novelom Zakona odredba čl. 25. Zakona dopunjena je na način da je zabrana pušenja proširena je i na te proizvode.



ističemo...

Zabrana pušenja duhanskih i srodnih proizvoda, uključujući i uporabu elektroničkih cigareta s nikotinskim punjenjem ili bez nikotinskog punjenja te vodenih lula u svim zatvorenim javnim prostorima, od 5. srpnja 2025. obuhvaća i zabranu pušenja biljnih proizvoda za pušenje te grijanih duhanskih proizvoda.

Biljni proizvod za pušenje je proizvod (osim duhanskog proizvoda) na bazi biljaka, trava ili voća koji ne sadrži duhan, a može se konzumirati putem postupka zagrijavanja. Bitna značajka biljnih proizvoda za pušenje je da su to proizvodi bez duhana, ali se konzumiraju pušenjem (paljenjem i udisanjem dima), najčešće kao zamjena za klasične cigarete. Na tržište se stavljaju u vidu gotovih smjesa biljnih mješavina za motanje, filter cigareta bez duhana (tzv. herbal cigarete) i biljnih patrona za e-cigarete (bez nikotina).

19 Biljni proizvodi za pušenje pri sagorijevanju ispuštaju štetne tvari poput katrana, ugljikovog monoksida i kancerogene spojeve, dok grijani duhanski proizvodi i dalje sadrže nikotin i zagrijavanjem oslobađaju štetne kemikalije (iako ne gori duhan).



Primjer izgleda biljnih cigareta:



Kada je riječ o mjestima rada odnosno radnim prostorijama i prostorima, ukazujemo da je zabrana pušenja dodatno propisana i odredbom čl. 57. st. 1. do 3. Zakona o zaštiti na radu (Nar. nov., br. 71/14., 118/14., 154713., 95/18. i 86/18.-ispr., dalje ZZNR), a zabranu pušenja na radnom mjestu odnosno zaštitu nepušača na radu, dužan je osigurati poslodavac. Tom je odredbom izričito propisano da je zabranjeno pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, elektroničkih cigareta i biljnih proizvoda za pušenje na radnim sastancima te na mjestima rada. Provedbu zabrane nadzire inspektor radnih odnosa u području zaštite na radu Državnog inspektorata.

8.2. Iznimke od zabrane pušenja u zatvorenim javnim prostorima

Odredba čl. 25. st. 6. Zakona kojom se propisuju iznimke od zabrane pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima ako su ispunjeni zahtjevi propisani čl. 26. do 32. Zakona, ostala je neizmijenjena. Nastavno, dajemo sažeti prikaz navedenih odredi Zakona

Iznimno, pušenje u zatvorenim javnim prostorima dopušteno je u:

- posebnim, za **pušače određenim prostorima za smještaj gostiju** sukladno Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti²⁰ (npr. u ugostiteljskim objektima iz skupina: Hoteli, Kampovi i Ostali ugostiteljski objekti za smještaj, unutar kojeg ugostitelj određuje prostor ili prostoriju u kojoj gostima u smještaju dozvoljava pušenje), o čemu u takvim prostorima mora biti istaknuta oznaka o dozvoli pušenja;
- posebnim, za **pušače određenim prostorima** u psihijatrijskim bolnicama i prostorima drugih pružatelja zdravstvene odnosno socijalne skrbi duševno bolesnim osobama te u kaznionicama i zatvorima, o čemu u takvim prostorima mora biti istaknuta oznaka o dozvoli pušenja; i
- prostorima za pušenje** u objektima u kojima se obavlja ugostiteljska djelatnost.



ističemo...

Prostori za pušenje nisu dopušteni u prostorima u kojima se obavlja zdravstvena djelatnost i djelatnost odgoja i obrazovanja.

8.2.1. Prostor za pušenje

Prostor za pušenje (ili tzv. „pušačka kabina“) je potpuno zatvoren prostor koji je fizički odvojen od drugih zatvorenih prostora, a moguće ga osigurati (urediti) u sklopu ugostiteljskog objekta. Prostor za pušenje mora ispunjavati zahtjeve uređenja i opreme propisane odredbama čl. 26. do 31. Zakona: prostor mora biti uređen tako da iz njega nije moguć protok zraka onečišćenog duhanskim dimom u drugi prostor; površina prostora ne smije biti manja od 10 m² niti smije zauzimati više od 20% ukupne površine prostora za

usluživanje gostiju; prostor ne smije biti namijenjen prijelazu u druge prostore u sklopu ugostiteljskog objekta; u prostoru se ne smije posluživati hrana ni piće; prostor mora biti zatvorena prostorija s cijelom površinom svih pripadajućih zidova i stropa, s vratima koja se moraju samostalno zatvarati i koja ne smiju biti otvorena, pri čemu se zatvoreni prozori i vrata smatraju dijelom zida; iznad ili uz vrata prostora za pušenje mora se nalaziti oznaka: „Prostor za pušenje“ s navedenim brojem osoba koje prostor za pušenje istodobno može primiti; ispred ulaza u prostor za pušenje i unutar prostora mora se osigurati da se u slučaju kvara ventilacijskog sustava automatski pojavi oznaka: „Zabranjeno pušenje zbog kvara na ventilacijskom sustavu“; prostor mora biti opremljen ventilacijskim sustavom i sustavom za filtriranje koji je sastavni dio tog prostora i koji je fizički odvojen od drugoga ventilacijskog sustava ugostiteljskog objekta, a duhanskim dimom onečišćen zrak iz prostora za pušenje ne smije prelaziti u druge zatvorene prostorije ugostiteljskog objekta; ventilacijski sustav prostora za pušenje mora raditi automatski i osiguravati da nema istjecanja dima u druge zatvorene prostorije ugostiteljskog objekta; ventilacijskim sustavom prostora za pušenje mora se, u odnosu na zatvoreni prostor ugostiteljskog objekta iz kojeg se ulazi u prostor za pušenje, u samom prostoru za pušenje osigurati podtlak od najmanje 5 Pa uz zatvorena vrata prostora za pušenje; prostor mora biti opremljen uređajem za mjerenje i prikazivanje podataka o podtlaku; ventilacijskim sustavom u prostoru za pušenje mora biti osiguran dovod zraka iz otvorenog prostora ili iz zatvorenog prostora u kojemu je pušenje zabranjeno; sustav izmjene zraka u prostoru za pušenje mora se pročišćavati tako da je najmanja osigurana količina dodatnog zraka 30 litara u sekundi po osobi na temelju indeksa popunjenosti prostora od 0,7 osoba/m². Projektiranje, instaliranje i održavanje ventilacijskih sustava prostora za pušenje mora biti provedeno sukladno posebnim tehničkim propisima kojima se utvrđuju bitni zahtjevi za sustave ventilacije.²¹

8.2.2. Pušački prostor

U ugostiteljskom objektu u kojemu se isključivo poslužuje piće (npr. caffe baru, beach baru, kušaonici – uz uvjet da se u istim ne uslužuju slastice i prehrambeni proizvodi)²² a u kojem nije moguće ispuniti uvjete u odnosu na propisanu najmanju površine prostora za pušenje (kada je površina prostora za usluživanje u ugostiteljskom objektu 50 m² i manja),²³ ugostitelj može cjelokupni prostor za usluživanje u tom ugostiteljskom objektu odrediti **pušačkim prostorom**, uz uvjet da taj prostor udovoljava zahtjevima iz čl. 32. Zakona, odnosno: da je u pušačkom prostoru vidno istaknuta oznaka o dozvoli pušenja; da je pušački prostor opremljen sredstvima promidžbe o spoznaji štetnosti uporabe duhanskog proizvoda (plakat, leci, naljepnica i sl.); da ventilacijski sustav u pušačkom prostoru omogućuje najmanje 10 izmjena zraka na sat; i da se odvod onečišćenog duhanskog dima iz pušačkog prostora u otvoreni prostor mora osigurati sustavom za filtriranje.

²¹ Tehnički propis o sustavima ventilacije, djelomične klimatizacije i klimatizacije zgrada (Nar. nov., br. 3/07.). Ovaj Pravilnik upućuje i na primjenu hrvatskih i europskih normi za proračun i projektiranje, izvođenje i održavanje sustava.

²² Pušačkim prostorom ne može se odrediti ugostiteljski objekti iz skupine Restorani te druge vrste iz skupine Barovi jer se u njima moraju pripremati i usluživati jela.

²³ Pušački prostor ne može se odrediti u ugostiteljskim objektima koji posluju isključivo noću (noćni bar, noćni klub i disco klub) budući moraju imati površinu prostora za goste najmanje 100 m².

²⁰ Nar. nov., br. 85/15., 121/16., 99/18., 25/19., 98/19., 32/20., 42/20., 126/21. i 152/24.

Izgled znaka o dozvoli pušenja²⁴ i porukama o štetnosti pušenja:



Pušenje ozbiljno šteti vama i ljudima oko vas!

Pušenje uzrokuje rak pluća, bolesti srca i možda udar!

Pušenje izaziva ovisnost. Ne počinjte pušiti!

Čak i pasivno pušenje može uzrokovati rak!

Zaštitite djecu – ne pušite u njihovoj blizini!

8.2.3. Ishođenje rješenja



ističemo...

Ugostitelj ne smije dopustiti pušenje u prostoru za pušenje ili u pušačkom prostoru u ugostiteljskom objektu u kojemu se gostima uslužuju isključivo piće i napici, prije nego Ministarstvo zdravstva na njegov zahtjev, izda rješenje o tome da prostor za pušenje odnosno pušački prostor ispunjava zahtjeve glede površine, uređenja i opreme propisane Zakonom.

Kada je riječ o mjestima rada (zatvorenim ili otvorenim prostorima u kojima radnici odnosno zaposlenici obavljaju radne zadatke i poslove) i u kojima je sukladno čl. 57. st. 1. do 3. ZZNR pušenje zabranjeno, ukazujemo da je odredbom st. 4. istog članka propisano da iznimno od navedene zabrane, poslodavac može (što znači da i ne mora) pisanim putem dozvoliti pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, elektroničkih cigareta i biljnih proizvoda u posebnoj prostoriji, odnosno prostoru na kojima je obavezan postaviti znak dozvoljenog pušenja, a sukladno čl. 35. Pravilnika o zaštiti na radu za mjesta rada (Nar. nov., br. 105/20.) prostorija odnosno prostor mora biti provjetran, a u istom se moraju postaviti pepeljare.

9. Provedba inspekcijskog nadzora i poduzimanje mjera

9.1. Inspektori nadležni za provođenje inspekcijskog nadzora

Odredbom čl. 38. Zakona propisano je da inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona obavljaju sanitarni inspektori, tržišni inspektori, turistički inspektori, inspektori rada, inspektori za područje elektroenergetike i toplinarstva Državnog inspektorata (svaki u okviru svog propisanog djelokruga rada)²⁵ te zdravstveni inspektori, prosvjetni inspektori i ovlaštene carinske službenice.

9.2. Upravne mjere

Novelom Zakona doručena je odredba čl. 39. Zakona na način da su zasebno propisane upravne mjere koje je rješenjem ovlašten i dužan izreći sanitarni inspektor i upravne mjere koje je ovlašten i dužan rješenjem izreći tržišni inspektor Državnog inspektorata.

9.2.1. Upravne mjere iz nadležnosti sanitarnog inspektora

U obavljanju inspekcijskog nadzora sanitarni inspektor ima pravo i dužnost **pisanim rješenjem**:

- narediti uklanjanje nedostataka utvrđenih inspekcijskim nadzorom u vezi s proizvodnjom i stavljanjem na tržište duhanskih i srodnih proizvoda i ostalih proizvoda obuhvaćenih ovim Zakonom te odrediti rok za njihovo uklanjanje;
- narediti otklanjanje nedostataka u prostorima za pušenje iz članka 26., 27. i 28. ovoga Zakona i pušačkim prostorima iz članka 32. ovoga Zakona;
- zabraniti proizvodnju i stavljanje na tržište duhanskih i srodnih proizvoda i ostalih proizvoda obuhvaćenih ovim Zakonom, ako nisu ispunjeni propisani uvjeti; i
- zabraniti obavljanje djelatnosti u kojima nije osigurana zabrana pušenja duhanskih i srodnih proizvoda (samo u krajnjem slučaju, kada druge upravne mjere nisu osigurale provedbu zabrane pušenja).

Iznimno, sanitarni inspektor **može** donijeti **usmeno rješenje** kojim će:

- zabraniti izravnu i neizravnu promidžbu i oglašavanje duhanskih i srodnih proizvoda i ostalih proizvoda protivno odredbama ovoga Zakona;
- zabraniti pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, biljnih proizvoda za pušenje, kao i uporabu elektroničkih cigareta s nikotinskim punjenjem ili bez nikotinskog punjenja, vodenih lula i grijanih duhanskih proizvoda u zatvorenim javnim prostorima i ostalim prostorima određenim ovim Zakonom; i
- privremeno zabraniti pušenje u prostorima za pušenje i pušačkim prostorima koji ne udovoljavaju propisanim uvjetima ovoga Zakona do ispunjenja uvjeta.

Istim rješenjem, sanitarni inspektor će narediti izvršenje usmenog rješenja odmah, bez donošenja rješenja o izvršenju, a usmeno rješenje unijeti u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

9.2.2. Upravne mjere iz nadležnosti tržišnog inspektora

Kad nadležni tržišni inspektor u provedbi inspekcijskog nadzora utvrdi da se duhanski, nikotinski i srodni proizvodi, uključujući bezdimne duhanske proizvode, te biljni proizvodi za pušenje, elektroničke cigarete, spremnici za ponovno punjenje, ulošci za jednokratnu uporabu i grijani duhanski proizvodi prodaju osobama mlađim od 18 godina, **obavezan je usmenim rješenjem**, sukladno propisima o trgovini,²⁶ zabraniti nadziranoj pravnoj ili fizičkoj osobi obavljanje djelatnosti trgovine onim proizvodima za koje je utvrđena povreda propisa, na rok od 30 dana do šest mjeseci, a usmeno rješenje dostaviti pravnoj ili fizičkoj osobi u pisanom obliku.

9.2.3. Žalbeni postupak

Protiv rješenja inspektora nadzirana pravna ili fizička osoba može izjaviti žalbu Državnom inspektoratu, Sektoru za drugostupanjski postupak, Zagreb, Šubićeva 29. u roku od 15 dana od dana dostave rješenja (žalba ne odgađa izvršenje rješenja).

²⁴ Preuzeto s mrežne stranice Preventa plus, d.o.o. za trgovinu i usluge (<https://znakovisigurnosti.eu/dozvoljeno-pusenje-ob-063.htm>)

²⁵ Djelokrug rada inspektora u sastavu Državnog inspektorata propisan je Zakonom o Državnom inspektoratu (Nar. nov., br. 115/18., 117/21. i 67/23.).

²⁶ Načini u uvjeti obavljanja djelatnosti trgovine propisani su Zakonom o trgovini (Nar. nov., br. 87/08., 116/08., 76/09–Odl.Ust.s., 114/11., 68/13., 30/14., 32/19., 98/19., 32/20. i 33/23.). Donošenje usmenog rješenja o izricanju mjere zabrane obavljanja djelatnosti trgovine odnosno prodaje duhanskih i srodnih proizvoda, u slučaju kada je inspekcijskim nadzorom nadležni tržišni inspektor utvrdio da trgovac je takve proizvode prodavao maloljetnicima i način izvršenja tog rješenja, propisano je čl. 68. Zakona o trgovini.



9.3. Prekršajne odredbe

Budući je novelom Zakona: zabrana uporaba aroma proširena i na grijane duhanske proizvode; propisano označavanje grijanih duhanskih proizvoda za pušenje i zdravstvenim upozorenjima na istovjetan način kao i kod označavanja cigareta; propisano dodatno označavanja tekućina koje sadrže opasne tvari i smjese u E-cigaretama ili spremnicima za ponovno punjenje; zabrana prodaje duhanskih i srodnih proizvoda maloljetnim osobama proširena i na nikotinske proizvode i grijane duhanske proizvode; a zabrana pušenja u svim zatvorenim prostorima duhanskih i srodnih proizvoda proširena na biljne proizvode za pušenje i grijane duhanske proizvode, bilo je nužno utvrditi prekršaje i za povrede odredbe Zakona kojima se određuje navedene obveze odnosno zabrane, kao i novčane kazne umjesto u kunama, iskazati u eurima. U nastavku dajemo prikaz prekršaja vezano uz odredbe Zakona koje su mijenjane odnosno dopunjene novelom Zakona.

Odredbom čl. 40. Zakona propisano je da će se novčanom kaznom od 9.290,00 € do 19.900,00 € kaznit za prekršaj pravna osoba, a u iznosu od 660,00 do 2.000,00 € odgovorna osoba u pravnoj osobi, fizička osoba obrtnik, obrtnik koji obavlja drugu samostalnu djelatnost i fizička osoba ako: prodaje cigareta koje sadrže više od propisane količine katrana, nikotina i ugljikova monoksida po cigareti; stavlja na tržište duhanske proizvode sa svojsvenim aromama ili s aditivima iznad propisane količine; stavlja na tržište duhanske i srodne proizvode, a od stupanja na snagu novele Zakona i grijane duhanske proizvode koji su po karakteristikama proizvodi za pušenje, a nisu označeni u skladu s odredbama Zakona; izravno ili neizravno promiče duhanske i srodne proizvode te elektroničke cigareta, ili isti čiče naziv ili logotip duhanskih i srodnih proizvode, ili oglašava i promovira proizvode koji se ne smatraju duhanskim i srodnim proizvodima; prodaje duhanskih i srodnih proizvoda, a od stupanja na snagu novele Zakona i bezdimne duhanske proizvode i biljne proizvode za pušenje preko interneta ili prekogranične prodaje na daljinu, i/ili putem prodajnih automata; prodaje duhan za oralnu uporabu; prodaje duhanske i srodne proizvode maloljetnicima; maloljetnik obavlja prodaju duhanskih i srodnih proizvoda; ne osigura zabranu pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima, a u slučaju iznimaka, odredi prostor za pušenje ili pušački prostor koji ne ispunjavaju zahtjeve za te prostore propisane ovim Zakonom.

Odredbom čl. 41. Zakona propisano je da će se novčanom kaznom od 2.609,00 do 2.560,00 € kaznit za prekršaj pravna osoba, a u iznosu od 260,00 do 660,00 € fizička osoba obrtnik u čijem se ugostitelj-

skom objektu posluhuje hrana i/ili piće i/ili u kojem je zatečena osoba koja puši izvan prostora za pušenje odnosno pušačkog prostora koji ispunjavaju zahtjeve propisane ovim Zakonom.

Novčanom kaznom u iznosu od 130,00 € nadležni inspektor kaznit će na mjestu izvršenja prekršaja fizičku osobu ako: besplatno nudi duhanske proizvode na javnom mjestu i u javnim prostorima (čl. 42. Zakona); puši duhanski ili srodni proizvod ili rabi elektroničku cigaretu s nikotinskim punjenjem ili bez nikotinskog punjenja ili vodenu lulu, a od stupanja na snagu novele Zakona i ako puši biljni proizvod za pušenje ili rabi grijani duhanski proizvod u zatvorenom javnom prostoru, ili puši na prostoru koji je udaljen manje od 20 m od ulaza u zgradu zdravstvene i/ili obrazovne ustanove.

10. Zaključak

Zbog široko prepoznatih štetnih učinaka grijanih duhanskih proizvoda za zdravlje posebno maloljetnika, na razini Europske nije donesena je 2022. Delegirana direktiva Komisije (EU) 2022/2100 o izmjeni Direktive 2014/410/EU u pogledu povlačenja određenih izuzeća za grijane duhanske proizvode u dijelu uporabe aroma u grijanim duhanskim proizvodima, kao i u dijelu označavanja grijanih duhanskih proizvoda koji su po svojim osobinama duhanski proizvodi za pušenje. U svrhu prenošenja predmetne Delegirane direktive u nacionalno zakonodavstvo, donesen je, drugi po redu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda iz 2017., a koji je stupio na snagu 5. srpnja 2025.

Novelom Zakona definiraju se grijani duhanski proizvodi te se isti obuhvaćaju zabranom uporabe aroma u njihovoj proizvodnji i stavljanju na tržište, zabranom prodaje maloljetnim osobama i zabranom pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima, a obveza označavanja duhanskih proizvoda u cijelosti zdravstvenim upozorenja, proširuje se i na grijane duhanske proizvode namijenjene pušenju. Maloljetnicima se izrijeком zabranjuje prodaja nikotinskih proizvoda, a zabrana pušenja u svim zatvorenim javnim prostorima izrijeком je proširena i na biljne proizvode za pušenje. Novelom zakona propisuje se i način označavanja grijanih duhanskih proizvoda te elektroničkih cigareta koje sadrže opasne tvari ili smjese, jasnije propisuju ovlasti sanitarnih i tržišnih inspektora u izricanju upravnih mjera, a prekršajne novčane kazne utvrđuju se u eurima.

Nema sumnje da će posljednje izmjene i dopune Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda u bitno većoj mjeri utjecati na smanjenje broja pušača, a samim time doprinijeti zaštiti zdravlja ljudi, naročito djece i maloljetnih osoba te dugoročno smanjiti teret bolesti povezanih s pušenjem.

Bilješke
